

KİMYA MESLEK LİSELERİNDE KİMYA BAŞARI DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

*Nilgün SEÇKEN**
*A. Seda YÜCEL**
*İnci MORGİL**

** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi OFMA Bölümü Öğretim Üyesi*

ÖZET

Kimya öğretiminde amaç, bir konu için belirlenen programlar çerçevesinde öğrenciye bilgi, beceri, alışkanlık ve değerler kazandırmak, konu ile ilgili matematiksel ve uygulamalı yöntemler kullanarak gerekli davranış değişikliklerini oluşturmaktır. Ancak lise programlarında bu yöntemler gerektiği gibi kullanılmamakta, öğretimden çok eleme amaçlı sınavlara hazırlanan, bu sınavların gerektirdiği şekilde ezberleme ve pratik soru çözme yöntemlerinin baskın olduğu bir sistemle eğitilen gençler yetiştirilmektedir. Bu çalışma, Kimya Anadolu Teknik, Kimya Teknik ve Kimya Meslek Liselerindeki başarı durumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu okullarda okuyan 120 öğrenciye kimya konularından seçilen belli başlı kavramlar, sabitler, bu sabitlerin sembolleri ve birimleri ile ilgili soruları içeren toplam 28 soru sorulmuştur. Test edilen bilgiler değerlendirilirken öğrencilerin başarıları ile kişisel bilgileri arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler, başarı ile bu kriterler arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kimya sabitleri, kimya sembolleri, birimler, kavramlar.

ABSTRACT

The purpose of Chemistry education is to give student information, ability, habit and values within the framework determined for the subject and by applying or practicing mathematical and applicable methods concerning the subject, realize the expected or necessary changes in habits. But those methods cannot be used as it requires, and such students who are preparing for selection-aimed, not constructive, examinations and who are educated by a system in which memorizing, in accordance with the requirements of these exams, and practical solving methods of problems are dominant, are brought up. That various levels of teaching of Chemistry lesson which is comply seen at high schools, varies depending on the kind of the high school affects the success of those individuals to determine the success of Chemical Technical High School and Chemical Professional High School. Twenty eight (28) questions including major concepts. Chosen from the subjects of

Chemistry, fixes and the symbols and units related to them were asked to 120 students studying those schools while evaluating the tested information it was researched that whether there is any meaningful relation between success of the students and their “kind of school”, “educational situation of their mothers”, “educational situation of their fathers” and “difference of sex”. The statistical appraisals put forward successfully that there is a considerable or substantial difference among those criteria.

Key Words: Chemistry Parameters, Chemistry Symbols, Units, Concepts.

1. GİRİŞ

Gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek, değişme ve gelişmelere ayak uyduracak çağdaş insan gücünün yetiştirilmesiyle mümkündür. Bu ise iyi, ilerici, köklü ve dinamik bir eğitim anlayışı ile söz konusu olur. Fen eğitimi, bireye verilecek eğitim çevrimi içerisinde onun hem topluma ayak uydurmasını sağlamalıdır, hem de zihinsel ve pratik becerilerini geliştirmek suretiyle bireyi, ilerleyen toplumun üstün nitelikli bir elemanı haline getirmelidir. Anlamına ve amacına uygun fen eğitimi sürecinden geçen gençler, değişen dünyamıza hiç zorluk çekmeden adapte olacaklar ve bu yolla geliştirdikleri pek çok özellikleriyle örnek birer birey olma yolunda önemli engelleri aşacaklardır (Akdeniz 1994). Fen eğitimi içerisinde önemli bir yeri olan kimya eğitimi de üniversiteye kadar olan eğitim basamaklarında okutulan derslerden biri olarak ayrı bir öneme sahiptir. Ülkemizde yetkililer, hemen her gün eğitim ve öğretimin sorunlarla dolu olduğunu dile getirmektedirler. Fen öğretiminde karşılaşılan temel sorunlar, konuların çeşitliliği ve bu konuların farklı zorluk derecelerinde olması, aynı zamanda konuların öğretilme metotlarının uygulanmasında yaşanan eksiklikler ve yetersizlikler şeklinde özetlenebilir. Fen öğretiminin bir parçası olan kimya eğitimi de bu zorluklardan nasibini almaktadır. Kimya dersinin öğretilmesi ve özellikle bu öğretimin farklı lise türlerinde okuyan çeşitli seviyelerdeki öğrenciler tarafından algılanış biçimi de başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öyle ki kimya dersi, lise aşamasında ayrı bir statüye tabii tutularak, farklı başarı düzeyleri olan, ara kademedede çalışacak insan gücünü yetiştirmeye yönelik bir dizi mesleki ve teknik okula adımı vermiştir.

Ulusal çapta yapılan bir araştırmada Türkiye’deki liseler,

- a) Düz Devlet liseleri,
- b) Özel liseler,
- c) Mesleki-teknik liseler,
- d) İmam Hatip liseleri

olarak dört ana gruba ayrılmıştır (Gökçe, 1984; Köse, 1999). Bu ayrılmanın temelinde, toplumdaki sosyal ve sınıfsal farklılığın yattığı düşünülmektedir. Düz devlet lisesi olarak adlandırılan genel devlet liselerine devam eden öğrencilerin çoğunluğunu orta düzey, sivil hizmetli ve memur ailelerinin çocukları oluştururken, özel liselere devam eden öğrencilerin çoğunluğunu da kentli işadamları, tüccar ve üst düzey memur babaların çocukları oluşturmaktadır. Çalışma kapsamına alınan lise türlerinde okuyan öğrencileri ise daha çok, kentlerdeki sanayi işyerlerinde çalışan esnaf, zanaatkar ve alt düzey ücretli işçi ve emekçi ailelerin çocuklarının oluşturduğu saptanmıştır. Bu öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları; çocuklarını, üniversiteye hazırlanmaları için gitmeleri neredeyse zorunluluk halini alan dershanelere göndermeye uygunluk göstermemektedir. Bu görüş, yaptığımız kimya başarı testinin değerlendirilmesi sırasında aldığımız sonuçlar ve öğrencilerle yapılan mülakatlar sonucunda da kesinleşmiş, onların tamamen kendi çabalarıyla ÖYS ve üç seneden beri uygulanmakta olan ÖSS'ye hazırlanmalarını ortaya koymuştur.

Bu çalışmada, bu tür liselerde okuyan öğrencilerin kimya başarı düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Buradan alınan sonuçlarla kimya dersini ağırlıklı olarak veren, kimya ile ilgili ara kademelerde eleman yetiştirmeyi hedefleyen liselerin durumu ortaya çıkarılmak istenmektedir. Ülkemizde gittikçe büyüyen işsizlik sorunundan nasibini alan bu tür liseler teknik ara insan gücünü yetiştirmeyi, her yönden kısıtlanmış ve baltalanmış imkanlarla gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Çalışmadaki hedef, bu öğrencilerden çok daha bilinçli ve etkin şekilde faydalanılabilecek ortamlar geliştirmeye yönelik programlar ortaya konulmasını sağlamaktır. Böylelikle, yeni ÖSS sistemiyle bir darbe daha yemiş bu okullardaki öğrencilerin durumlarının bir kez daha gözden geçirilmesi söz konusu olacaktır.

Bu çalışmada, Ankara ilinde MEB'e bağlı *Ankara Kimya Anadolu Teknik Lisesi*, *Ankara Kimya Teknik Lisesi* ve *Rüştü Uzel Kimya Meslek Lisesi*'nde okuyan öğrencilerin eğitimleri süresince gördükleri kimya konularının kapsamı dahilinde geçen kavramları, sabitleri, sembolleri ve birimleri bilme becerileri ölçülmeye çalışılmış, öğrencilerin elde ettikleri başarı düzeyleri üzerinde okumakta oldukları okulun, anne-baba eğitiminin, cinsiyetlerinin etkisi olup olmadığı araştırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Alt Problem

Ankara ilinde MEB'e bağlı *Kimya Anadolu Teknik Lisesi*, *Kimya*

Teknik Lisesi ve Kimya Meslek Lisesinde okuyan öğrencilerin başarılarının, araştırmanın probleminde belirtilen konu kapsamında, bu öğrencilerin başarılarının,

- Okul türü,
- Anne eğitimi,
- Baba eğitimi,
- Cinsiyet

faktörleriyle ne oranda ilişkisi vardır?

2.2. Evren

Çalışmanın evrenini, Ankara ilinde MEB'e bağlı kimya liselerinde eğitim görmekte olan kız ve erkek son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

2.3. Örneklem

Ankara ilinde MEB'e bağlı *Ankara Kimya Anadolu Teknik Lisesi, Ankara Kimya Teknik Lisesi ve Rüştü Uzel Kimya Meslek Lisesi*'nde 2000-2001 eğitim öğretim yılında halen okumakta olan kız ve erkek son sınıf öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmaya ilgili liselerin son sınıflarından random olarak seçilen 60 kız ve 60 erkek öğrenci olmak üzere toplam 120 öğrenci katılmıştır.

2.4. Bilgi Toplama Aracı

Bilgi toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 28 sorudan oluşan bir kimya başarı testi kullanılmıştır. Çalışmada hazırlanan başarı testinin geçerliği konusunda uzman görüşleri yeterli görülmüştür. Test; mol, molekül, atom, gazlar, termodinamik, hız, denge, asit ve bazlar gibi konuların kapsamı içinde bulunan kavramlarla ilgili sabit, sembol ve birim sorularını içermektedir. Testin güvenilirliği **0.81** olarak bulunmuştur. Test hepsi 5 seçenekten oluşan çoktan seçmeli bir testtir. Bunun dışında öğrencilerle ilgili kişisel verilerin toplanması için ikinci bir test uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümü

Verilerin çözümlenmesinde, aritmetik ortalama, standart sapma, tek yönlü varyans analizi (one-way Anova), t testi ve Bonferroni testi gibi teknikler kullanılmıştır. Bonferroni testi yardımıyla test edilen faktörler arasındaki farklılıkları yaratan gruplar belirlenmiştir. Bu farklılıkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla grup ortalamalarına t testi uygulanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmelerde SPSS-10.0 programı kullanılmıştır. Değerlendirmeler yapılırken Microsoft

Excel programından da yararlanılmıştır. (Alper, A., 1998) (Microsoft Corp., a.1992, b.1994; Akpınar, H.,1996) (Arıcı, H., 1975; Spiegel, M.R., 1988).

3. BULGULAR

Yapılan kimya başarı testinin değerlendirilmesi sonucunda, sembol, sabit ve birimleri ölçen sorulara verilen doğru cevap yüzdelerinin düşük olduğu görülmektedir. Diğer liselerde okuyan öğrenciler gibi, bu liselerde okuyan öğrenciler de kavramları sadece tanım olarak bilmekte, bu kavramlarla ilgili sabit ve birimleri bilme düzeyleri son derece düşük düzeyde kalmaktadır. Örnek olarak öğrenciler, gaz yasalarını bilmekte, fakat “Molar Gaz Sabiti”nin “R” ile ifade edildiğini ve biriminin ne olduğunu bilememekte, ayrıca “R” ve “R”nin birimini ilgili formülden çıkarabilme becerisini gösterememektedirler. Kimya başarı testimiz, öncelikle kavram bilgisini ölçmekte, daha sonra bu kavramlarla ilgili sembol, birim ve sabitleri bilme becerilerini ölçen sorular içermektedir. Öğrencilerin kavram bilgileri, testin zorluk derecesine göre iyi sayılabilecek durumdadır, ancak kavramları, kimya diline uygun birim, sabit ve sembollerle ifade ediş becerileri oldukça yetersizdir. Bu da ezberci ve pratik düşünen, “nedenini”, “nasılını” sormadan “kısa sürede çok soru çözme” ilkesiyle yetiştirilmeye çalışılan öğrenci davranışları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimya dersinin en ince ayrıntılarına kadar gösterilmesi ve öğrenci tarafından özümsemesi beklenen bu liselerdeki başarının böylesine düşük oluşu, eğitim sistemimizin bir başka çarpık yönü olarak değerlendirilebilir.

▪ Öğrencilerin başarı testine vermiş oldukları cevapların cinsiyetlere bağlı olarak ortalama ve standart sapmaları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin başarı testine vermiş oldukları cevapların cinsiyetlere bağlı olarak ortalama ve standart sapmaları

Cinsiyet	BAŞARI	Ortalama	Standart Sapma	N	t-testi	Anlamlılık
	Kız öğrenciler	17.45	2.66	60	1.707	0.09
	Erkek öğrenciler	18.30	2.79	60		
	Toplam	17.87	2.75	120		

Tablo 1 incelendiğinde, kız ve erkek öğrenci sınıflaması yapılarak elde edilen sonuçlardan deneklerin erişti puanlarının aritmetik ortalamaları arasında farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bu farklılıkların istatistiksel bakımdan anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla grup ortalamalarına t-testi uygulanmıştır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi 0.05 anlamlılık düzeyinde öğrencilerin başarılarına cinsiyet farkının etkisinin olmadığı söylenebilir.

▪ Öğrencilerin başarı testine vermiş oldukları cevaplardan okumakta oldukları okul türüne bağlı olarak ortalama ve standart sapmalarının ne şekilde değiştiği Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin başarı testine vermiş oldukları cevapların okumakta oldukları okul türüne bağlı olarak ortalama ve standart sapmaları

BAŞARI	Okul Türü	Ortalama	Standart Sapma	N
	<i>Kimya Anadolu Teknik Lisesi</i>	20.17	1.69	40
	<i>Kimya Teknik Lisesi</i>	18.30	1.76	40
	<i>Kimya Meslek Lisesi</i>	15.15	1.97	40
	Toplam	17.87	2.75	120

Tablo 2 incelendiğinde, okul türü sınıflaması yapılarak deneklerin eriştiği puanlarının aritmetik ortalamaları arasında farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla grup ortalamalarına varyans analizi uygulanmış ve bununla ilgili sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Deneklerin eriştiği puanlarının okul türüne bağlı olarak elde edilen varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı		KT	df	KO	F	Anlamlılık
Başarı	Gruplar Arası	515.850	2	257.925	78.735	0.00
	Grup İçi	383.275	117	3.276		
	Toplam	899.125	119			

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğrencilerin başarıları ile okudukları okulun türü arasında doğrusal bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu farkı yaratan okul türünün hangisi olduğunu bulmak amacıyla da Bonferroni Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okul türüne göre elde edilen Bonferroni Testi sonuçları

Okul Türü (I)	Okul Türü (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Anlamlılık
1.00	2.00*	1.87*	0.00
	3.00*	5.02*	0.00
2.00	1.00*	-1.87*	0.00
	3.00*	3.15*	0.00
3.00	1.00*	-5.02*	0.00
	2.00*	-3.15*	0.00

1.00 Kimya Anadolu Teknik Lisesi

2.00 Kimya Teknik Lisesi

3.00 Kimya Meslek Lisesi

Tablo 4 incelendiğinde okul türlerine bağlı olarak inceleme kapsamında bulunan üç okulun da başarının değişmesine etki ettiği görülmektedir. Sonuçlardan bu üç lise içerisinde başarısı en düşük olanın kimya meslek lisesi olduğu söylenebilir.

▪ Öğrencilerin başarı testindeki erişim puanlarının baba eğitimine bağlı olarak nasıl değiştiğinin incelenmesi ile elde edilen ortalama ve standart sapmaları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Babanın eğitim durumunun başarıya etkisini gösteren ortalama ve standart sapma sonuçları

BAŞARI	Babanın Eğitim Durumu	Ortalama	Standart Sapma	N
	İlkokul	14.45	2.42	11
	Orta Okul	18.72	2.64	36
	Lise	17.78	2.63	56
	Üniversite	18.59	1.84	17
	Toplam	17.87	2.75	120

Tablo 5 incelendiğinde deneklerin babalarının dört farklı eğitim düzeyinde oldukları görülmektedir. Babası ilköğretim mezunu olan 11, orta okul mezunu olan 36, lise mezunu olan 56 ve üniversite mezunu olan 17 öğrenci bulunmaktadır. Babanın eğitim durumuna göre bu öğrencilerin başarı ortalamaları da aynı sırayı takip ederek; 14.45, 18.72, 17.78 ve 18.59 olarak bulunmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla grup ortalamalarına varyans analizi yapılmış ve bu analize ait sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Deneklerin elde edilen erişim puanlarının babanın eğitim durumuna bağlı olarak elde edilen varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	Df	KO	F	Anlamlılık
Başarı					
Gruplar Arası	163.629	3	54.543	8.602	0.00
Grup İçi	735.496	116	6.340		
Toplam	899.125	119			

Tablo 6'ya göre F değeri 8.602, ilgili serbestlik derecelerinde ve 0.05 olasılık düzeyinde F kritik değerinden ($F_k = 2,68$) büyüktür. Bu sonuç deneklerin erişim puanlarının aritmetik ortalamaları arasında babanın eğitim durumunun anlamlı bir fark yarattığını ortaya koymaktadır. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla 0.05 olasılık düzeyinde çoklu karşılaştırma testlerinden Bonferroni Testi (Spiegel et. all.1988) yapılmış ve test sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Babanın eğitim durumuna bağlı olarak elde edilen Bonferroni Testi sonuçları

Babamın Eğitimi	Babamın Eğitimi	Ortalama Farkı	Anlamlılık
1.00 (İlkokul)	2.00	-4.26*	0.000
	3.00	-3.33*	0.001
	4.00	-4.13*	0.000
2.00 (Ortaokul)	1.00	4.26*	0.000
	3.00	0.93	0.307
	4.00	0.13	0.998
3.00 (Lise)	1.00	3.33*	0.001
	2.00	-0.93	0.307
	4.00	-0.80	0.659
4.00 (Üniversite)	1.00	4.13*	0.000
	2.00	-0.13	0.998
	3.00	0.80	0.659

Bonferroni Testi sonuçları babası ilkököl mezunu olan öğrencilerin bu farkı oluşturduğunu göstermektedir. Yani babası ilkököl mezunu olan öğrencilerin başarı ortalamaları diğer öğrencilerin başarı ortalamalarından düşüktür.

▪ Öğrencilerin başarı testinden elde edilen erişim puanlarının anne eğitimine bağlı olarak nasıl değiştiğinin incelenmesi ile elde edilen ortalama ve standart sapmaları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Annenin eğitim durumunun başarıya etkisini gösteren ortalama ve standart sapma sonuçları

	Ortalama	Standart Sapma	N
	17.07	3.02	14
	17.63	2.92	47
	18.35	2.57	51
	17.62	2.06	8
17.87	2.74	120	

BAŞARI**Annemin Eğitim Durumu**

Tablo 8 incelendiğinde deneklerin annelerin dört farklı eğitim düzeyinde oldukları görülmektedir. Anneleri ilkököl mezunu olan 14, orta okul mezunu olan 47, lise mezunu olan 51 ve üniversite mezunu olan 8 öğrenci bulunmaktadır. Annenin eğitim durumuna göre bu öğrencilerin başarı ortalamaları da aynı sırayı takip ederek sırasıyla; 17.07, 17.63, 18.35 ve 17.62 olarak bulunmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla grup ortalamalarına varyans analizi yapılmış ve bu analize ait sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Deneklerin erişim puanlarının annenin eğitim durumuna bağlı olarak elde edilen varyans analizi sonuçları

Varyans Kaynağı	KT	Df	KO	F	Anlamlılık
Başarı					
Gruplar Arası	23.823	3	7.941	1.052	0.372
Grup İçi	875.302	116	7.546		
Toplam	899.125	119			

Tablo 9’a göre F değeri 0.372, ilgili serbestlik derecelerinde ve 0.05 olasılık düzeyinde F tablo değerinden ($F_{\alpha} = 2,68$) küçüktür. Bu sonuç deneklerin erişim puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anne eğitiminin anlamlı bir fark yaratmadığını ortaya koymaktadır. Farklılığın bulunmaması nedeniyle de Bonferroni Testi yapılamamıştır.

4. SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Liselerde görülen kimya derslerinin öğretilme düzeyleri, lise türüne göre farklılıklar göstermektedir. Üniversiteye giriş sınav sisteminin çok sık değişmesi kimya derslerinin öğretilme düzeylerini içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir. Lise kimya derslerinde öğretilen kavram, sabit ve sembollerini bilme becerilerinin, mesleki ve teknik lisede öğrenim gören öğrenciler arasında ölçülmesi ve bu öğrencilerin ÖSS’de okudukları okul türü nedeniyle belli bir kategoride olmaya zorlanmaları, zaten mevcut olan başarı düzeyi düşüklüğünü karmaşalarla dolu bir boyuta sürüklemektedir. Yapılan

kimya başarı testi, kimyanın temel konuları ile ilgili bilgi ve becerileri ölçmeye yönelik bir yapıdadır. Öğrencilerin normal lise müfredatından farklılıklar gösteren bir lise grubunda okudukları düşünülerek hazırlanan soruların bu müfredatta bulunan konular içinde olmasına özen gösterilmiştir.

Değerlendirmeler sonucunda, öğrencilerin başarılarında cinsiyet faktörünün önem taşımadığı gözlenmiştir. Mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrencilerin belirli düzeydeki ailelerden gelmeleri onların başarılarında cinsiyet faktörünün çok az rolü olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenci başarılarının, buldukları mesleki-teknik lise türüne göre yapılan değerlendirmeleri sonucunda, başarı ortalamaları açısından "**Kimya Anadolu Teknik Lisesi**"nin ortalaması en yüksek çıkmıştır. Kimya Teknik ve Kimya Meslek Liselerinin müfredatına bakıldığında, meslek lisesi müfredatı, lise kimya ders müfredatına daha çok yakınlık göstermektedir. Teknik lise müfredatı, daha çok teknik kimya alanlarına yönelik bir tarz içerdiğinden ve dört yıllık bir eğitim süreci gerektirdiğinden, Kimya Anadolu Teknik Lisesi'nde okuyan öğrencilerin Kimya Teknik Lisesi'nde okuyan öğrencilere göre testi daha yüksek bir başarıyla tamamladıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının sorulduğu bölümün yanıtlanması sonucunda, babaların eğitim durumlarıyla öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Mesleki ve teknik liselerde okuyan öğrencilerin babalarının eğitim durumu oldukça düşüktür. Bu öğrencilerin babalarının ancak %18,59'u üniversite mezunudur. Bu üniversitelerin ise hangi tür üniversite, yüksekokul ya da fakülte olduğu bilinmemektedir. Büyük bir olasılıkla bu öğrencilerin babaları, çocuklarının bu okullarda okumalarını öngörececek yakınlıktaki meslek gruplarını içeren üniversitelerden mezun durumdadırlar.

Öğrencilerin %14,45'inin babası ilkokul mezunudur. Yapılan başarı testinin değerlendirilmesi sonucunda en düşük başarı düzeyindeki öğrenciler bu grupta bulunan babaların çocuklarıdır. Annesi üniversite mezunu olan çocuklar bu liselerde okuyan öğrencilerin %17,62'sini oluşturmaktadır. Ancak öğrenci başarılarının, annenin eğitim düzeyine bağlı olmadığı yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışma sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- Cinsiyet farklılığı bu tür liselerde öğrenim gören öğrencilerin başarıları üzerinde avantaj ya da dezavantaj yaratmamaktadır.
- Babaların eğitim durumu, öğrencilerin başarıları üzerinde anlamlı bir

farklılık ortaya çıkartmaktadır. Babanın eğitim düzeyi yükseldikçe, öğrencinin de başarısının arttığı söylenebilir.

• Annelerin eğitim durumunun öğrencilerin başarısı üzerinde somut bir etki yarattığı belirlenmemiştir.

Amacı, ara kademede çalışan insan gücü yetiştirmek olan mesleki ve teknik liseler, ülkemizde sürekli olarak değişen eğitim anlayışından -diğer düzeydeki liselerde de görüldüğü üzere- olumsuz olarak etkilenmektedir. Kendi eğitim sistemimizi, kendi yaşayış ve bilinen kalıplarımıza oturtamamaktan kaynaklanan bocalamalar, bu tür liselerde öğrenim gören öğrencilerimiz için de sıkıntılar yaratmaktadır. En son olarak ÖSS’de, bu öğrencilerin değerlendirilmesi aşamasında getirilen kriterler, onların bu sınavı başarmak için sınırlı tercihler yapma zorunluluğunu ortaya çıkartmaktadır. Özellikle, uygulama yapılmadan önce kayıt olan öğrencilerin, bu uygulamadan doğrudan etkilenmeleri onların tam bir mağduriyet yaşamalarına neden olmaktadır. Zira bu öğrenciler kendilerine öngörülen 2 yıllık okullara “sayısal” puanlarla girmek zorunda kalmış, 5 yıllık okul olarak da sadece “kimya öğretmenliği” bölümlerine girebilme hakkına sahip olmuşlardır. Yalnızca kendilerine öngörülen yerleri tercih etmeleri durumunda ortaöğretim başarı puanları 0,5 ile çarpılmakta ve bu puana, ilgili ortaöğretim başarı puanlarının 0,15 ile çarpılmasından elde edilen ek bir puan ilave edilmektedir.

Bunların dışında girmek istedikleri bölüm için, ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları 0,2 ile çarpılmaktadır. Bir diğer deyişle öğrencinin tercih alanı iyice kısıtlanmakta ve daha iyi yerler kazanabilme olasılığı neredeyse ortadan kalkmaktadır.

Fırsat eşitsizliklerinin her geçen gün arttığı göz önünde bulundurulursa, üniversiteye hazırlamaya çalıştığımız gençlerimizin içinde buldukları bu karmaşanın bir an önce giderilmesi gerekmektedir. “**Daha iyi**” olduğu iddia edileni yapabilmek için mevcut iyi uygulamaları aniden ortadan kaldırmak, eğitim anlayışına sığmayan bir işlemdir. Bu tür liselerde okuyan öğrencilerin sorunlarına daha çok eğilmek ve beklentilerine daha gerçekçi çözümler getirmek gerekmektedir. Nitekim, ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan gücü, yalnızca düz devlet liseleri ya da özel okullarda yetişen öğrencilerden sağlanamaz.

KAYNAKÇA

1. Akdeniz, A.R. (1994), The Implementation of a new secondary science curriculum in Turkey, yayımlanmamış doktora tezi
2. Gökçe, B., Tüzün, S., Etkin, G., Akpınar, Y., Atalay, D. & Gürtan, K. (1984), "Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" M.E.B. Yayınları, Ankara
3. Köse, R. (1999), Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:15
4. Arıcı, H.(1975), İstatistik Yöntemler ve Uygulama, Hacettepe Üniversitesi , (2. Baskı) Ankara
5. Spiegel, M.R.(1988), Theory and Problems of Statistics, (2. Baskı) McGraw-Hill Inc.
6. Akpınar, H.(1996), EXCEL'de Fonksiyonlar, Veri Analizleri ve Problem Çözme, İ.Ü. İşletme Fakültesi
7. Microsoft Excel Function Reference (1992), Microsoft Corp.
8. Microsoft Excel User's Guide (1994), Microsoft Corp.
9. Alper, A.(1998), Fransız Dili Öğretiminde Öğrenci Performansına Etki Eden Bazı Faktörlerin İstatistiksel Yöntemlerle İncelenmesi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt18, Sayı 2, 73-82

Yazışma Adresleri

Nilgün SEÇKEN - A. Seda YÜCEL - İnci MORGİL
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi OFMA Bölümü Öğretim Üyesi
06532 Beytepe / ANKARA
nsecken@hacettepe.edu.tr - aseda@hacettepe.edu.tr
Tel: (0-312) 297 67 46 - 297 67 83